

--	--	--	--

Gyűjtő: DR. HENKEY GYULA	
Gyűjtés ideje: 1987.	
Tart.: JELENTÉS A LATRAKVI GYŰJTEMÉNY VÁRSÁG-	
LATOK ELŐZETES EREDMÉNYEIRŐL	
FOLYÓIRATI MINTATO: LATRAKVI	
SEAKMINTATO: X X	
CELTAADÁS:	

A lap

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

W. ...
 Szentgyörgyi Magyar
 VA-1992.
 Kéneli a...

a látrányi etnikai embertani vizsgálatok előzetes eredményeiről.

1987. IX. 14 és 15.-én Látrányban a tudószűrésekkel párhuzamosan etnikai embertani vizsgálatokra került sor, melynek keretében a látrányi 24-60 éves óslakos származásukat terveztem vizsgálni. Óslakosnak általában a 24-60 éves, mindkét ágon az 1828. évi összeírásban előforduló családnevű ősöktől származókat tekintem azzal a kiegészítéssel, hogy a környékbeli községekből, melyek lakosaival a helybeli óslakosok legalább 100 éve rendszeresen összeházasodnak - érkező vőket, menyecskéket óslakosnak lehet elfogadni, amennyiben saját falujukban az óslakos családok közé tartoztak. A látrányi tanács személyi számokkal foglalkozó előadójával való megbeszélés alapján azonban megállapítható volt, hogy az 1828. évi összeírásban szsreplő családnevek kb 35-40 %-a ma már Látrányban hiányzik, e családok tagjai kihaltak, elvándoroltak és a jelenlegi látrányi lakosság jelentős részben egy tágabb körzetből érkezett ősöktől származik. Ennek megfelelően Látrány viszonylatában tájegységi szinten^{kb} a Nemesdéd-Balatonszentgyörgy-Siófok-Tab körzetből származó, magyar anyanyelvű és nemzetiségű ősöktől származókat tekintetben óslakosokat és a szervezők ezeket irányították hozzám a tudószűrésen megjelentek közül. Az irányítást a védőnő és tanácsi hivatalsegéd segítségével naponta 3-3 általános iskolai tanuló irányította hozzám, akiket Szali József általános iskolai igazgatóhelyettes jelölt ki a 13 és 16 óra között rendezett tudószűrés időszakára. Nagyrészt a lelkes és bátor fellépésű tanulóknak köszönhető, hogy a szűrés két napja alatt a maximális eredményt lehetett elérni, de ebben annak is szerepe volt, hogy fél órával a szűrés kezdete előtt elkezdtem a vizsgálatot és a szűrés után is addig vizsgáltam, amíg valaki jelentkezett. Összesen 80 óslakosnak tekinthető 24-60 éves jelent meg a vizsgálaton, ezen felül sor került 8 önként jelentkező bevándorolt vizsgálatára is és vakuval 33 fényképfelvétel is készült. A vizsgálati anyag rendezése és az indexek kiszámítása után ellemőriztem a tipológiai meghatározást és ez alapján az alábbi tipológiai összetétel volt megállapítható az óslakosnak minősülők között:

/Összehasonlítás céljából 2079 személy vizsgálata alapján megadom a 87. IX. 1.-én összesített dunántúli és 22.399 személyr épülő összmagyar átalgot is./

tura- nid	pami- ri	előá- ázsiai	diná- ri	ura- li	mong. -oid	kel.- balti	kel.- medi-	gra. med.	atl. ki	észa- magnon	cro- -oid	lapp.
31.3	22.5	1.2	11.2	0.0	0.0	5.0	6.3	0.0	0.0	0.0	0.6	0.0
35.5	17.2	3.3	8.2	0.1	0.7	4.0	4.3	0.5	0.3	0.2	0.3	1.0
28.7	10.1	6.4	5.3	0.1	0.9	5.0	3.8	0.9	0.1	0.5	0.5	1.9

alpi erősen kevert vizsgáltak
meghatározatlan száma

1.2	20.0	80
1.8	22.7	2079
2.5	33.2	24399

A fentiekből megállapítható, hogy a látrányi őslakosnak minősülők 56.0 %
-ban őrizték meg a magyarság török rétegével kapcsolatba hozható turanid,
pamiri, előázsiai és mongoloid típusok jellegeit, ami közel áll az 56.7 %
-os dunántuli átlaghoz és 10.1 %-al több a 45.9 %-os összmagyar átlagnál.
/A honfoglaló magyaroknál a turanid és a pamiri volt a két leggyakoribb
típus./ A finn-ugor réteghez kapcsolódó urali, lapponoid és a Keletbalti
típusnak finn-ugor jellegű formái együtt 5.0 %-ban voltak kimutathatók, a
keletbalti típus szlávok formái nem voltak észlelhetők. A 11.2 %-ban kimu-
tatott dinári típuson belül nagyrészt Dalmácia őslakóira, az illirekre jel-
lemző klasszikus dinári volt meghatározható, de kimutatható volt a jászok-
nál, valamint a Dunántul déli és nyugati részében, valamint a rokon kaukáz-
zusi oszétéknél is észlelhető keleti dinaroid forma is, mely valószínűleg
a kabarok alán rétegéhez kapcsolódik /a jászok is alán-szarmata eredetűek,
alánnak a Kaukázus és a Volga-Don közé Közép-Ázsiából áttelepült szarmatá-
kat nevezték el/. A látrányi 6.3 %-ban kimutatott keleti mediterránok ah-
hoz a változathoz állnak közel, mely a török nyelvű türkméneknek gyakori
és tárnzszkáspinak nevezik.

A látrányi adatokat összevetve a dunántuli átlagokkal, megállapítható,
hogy a látrányiak kb a dunántuli átlagnak megfelelően őrizték meg a honfog-
laló magyarok törökös és finn-ugor jellegű típusait, a régi szlávokat és
germánokat együtt a 0.6 %-ban kimutatott cromagnoid típus reprezentálja,
de az egyetlen ide sorolt egyén is turanid típusúal kevert. A dinári tí-
pus nagyobb részben Dalmácia őslakóinak, az illireknek valószínűleg ^{a nyelvileg} szláv-
ok

vosodott ^{utódainak a} szlovének-karanténnek, valamint horvátok beolvasására vezethető
vissza, de kimutatható a keleti dinaroid forma is. A Duna-Tisza közén és a
Palocföldön kb 40% -ban 18. sz. sz. telep. magyarokat vizsgáltam, a ma-
gyar átlagnál ezért emelkedik jelentősen a keverték aránya. D. J. Suly 1924
Miskolc, 1987. IX. 23